

Recensie: Midsommar ★★★1/2***

UGC Antwerpen
donderdag 1 augustus 2019

foto © A24 Films

Recensie:

Wie van Midsommar een horrorfilm verwacht die je de daver op het lijf jaagt, zal teleurgesteld zijn. De prent van Ari Aster (Hereditary) leest namelijk eerder als een break upfilm, een donkere parabel over een aantal waarden en normen. Over loslaten, vrede nemen met het levenseinde (in deze Zweedse commune Hargas ligt die op 72), doorzettingsvermogen (Dani, gespeeld door Florence Pugh wordt tot Mei Koningin gekroond wanneer ze te langst weet te dansen rond een met bloemen en planten versierd kruis met twee kransen aan die doet denken aan de meiboom), verantwoordelijkheidszin (Connie, gespeeld door Ellora Torchia en haar vriend Simon, gespeeld door Archie Madekwe willen wegvlugten), eerlijkheid (Josh gaat stiekem smartphonefoto's maken van een van de Bijbels), respect (Mark, gespeeld door Will Poulter pist zozegzegd onwetend tegen de afgestorven boom der voorvaders waar alle assen van eerder overleden communeleden rond uitgestrooid worden), diefstal, egoïsme en jaloezie (Josh, gespeeld door William Jackson Harper en Christian, gespeeld door Jack Reynor willen allebei hun thesis schrijven over de commune en hun rituelen) en relationele trouw ook op seksueel vlak (Dani's vriend Christian stemt in om te paren met Maja). Verder gaat de film ook over verlies. Hoofdpersonage Dani Ardor "die achternaam verwijst naar de geestdriftige en opgewonden transitiefase - verliest een familie " haar bipolaire zus heeft haar ouders en zichzelf om het leven gebracht door vergassing - maar krijgt er een andere voor in de plaats op het einde.

Het getal negen komt vaak terug in Midsommar. Volgens deze Zweedse commune " Aster verzon de cultus maar liet zich hiervoor wel inspireren op heel wat verhalen en feiten binnen de folklore van allerlei gemeenschappen - zijn de cruciale stadia in het leven van een mens wanneer ze 18 (lente), 36 (zomer), 54 (herfst) en 72 (winter) worden. Cijfers die opgeteld een 9 vormen. Om de 90 jaar vindt de ceremonie plaats leren we. Een ceremonie die negen dagen duurt. Op het einde worden er in totaal 9 buitenstaanders en communeleden geofferd als zuiveringsritueel. Dat de scenaristen op het getal negen gekomen zijn, hoeft niet te verbazen. In Dante's Goddelijke komedie zijn er negen hellecirkels, in de Middel-aarde geeft Tolkien de mensen bv. negen ringen van kracht, en in de Hindoe filosofie zijn er negen elementen: Aarde, Water, Lucht, Vuur, Ether, Tijd, Ruimte, Ziel en Geest. Navaratri is een negen dagen durend feest ter ere van de verschillende vormen die Durga kan aannemen. Volgens de Indische astrologie zijn er negen hemellichamen. In de Chinese cultuur wordt 9 als een goed cijfer beschouwd, en wordt het geassocieerd met de draak die sterk is. En in de Noordse kosmologie werd de god Odin 9 dagen ondersteboven gehangen in Yggdrasil om de wereld kennis te schenken.

De natuur is tweeslachtig, zowel mannelijk als vrouwelijk. Dat zien we in de mannelijke symboliek (een hut in de vorm van een driehoek, tafels die in hoeken ervoor opgesteld worden) maar ook in de vrouwelijke (veel bloemen, meisjes en vrouwen die bloemenkransen op hun hoofd hebben, het in cirkels dansen). Dani zal in de film steeds meer één worden met de natuur in hallucinaties.

Waarom Midsommar geen folkhorrorfilm is? Omdat je los door de productie heen kan zien en het te opvallend is dat er met latexmaskers en poppen gewerkt werd wanneer er een hoofd ingeslagen wordt bijvoorbeeld. Weinig geloofwaardig is het dat twee 72-jarigen die van een rots sprongen en zo zelfmoord pleegden - de vrouw

slaagt erin en verbrijzelt haar gezicht, de man valt naast de steen waarop ie terecht moest komen, overleeft de klap en moet "letterlijk" een kopje kleiner geslagen worden" op het kampvuur geplaatst worden en de volgende dag volledig in as zijn overgegaan. Een kampvuur heeft namelijk niet de intensiteit van een oven bij crematies en de hittebron zit hier in openlucht enkel in het midden. Er zouden dus op zijn minst nog sporen van botten links en rechts moeten overgebleven zijn aan de uiteinden. Midsommar is daarnaast ook gewoon erg grappig. Wanneer Christian seks heeft met Maja (Isabelle Grill) tijdens een paringsritueel in dezelfde ruimte waar de Bijbels opgestapeld zijn, zien we een tiental andere vrouwen naakt naar het tafereel kijken bijvoorbeeld. Dan steekt Maja haar hand uit terwijl een andere vrouw haar gezicht tegen haar hand legt en begint te zingen met de andere vrouwen en ook aha-kreetjes slaakt. Dat die ceremonie er zou aankomen, kondigt zich al vroeg in de film aan wanneer Christian en zijn vrienden een beschilderd doek dat als een stripverhaal van rechts naar links leest, onder ogen krijgen. Menstruatiebloed in een drankje en schaamhaar zal in het eten gestoken worden van de 'gelukkige' nadat een gast uitverkoren is om te paren. Samen zullen ze onder invloed zich dan aangetrokken voelen tot elkaar en seks hebben.

Uiteraard kan je er niet omheen dat dit tafereel, vleespasteitjes eten die aan iedereen geserveerd worden, waar menstruatiebloed en schaamhaar in zit voor Christian, in deze donkere context ook wat doet denken aan Sweeney Todd terwijl Christians gruwelijke dood zich al aankondigde toen hij wachtte om met Siv te spreken. Hij ziet immers op het behang een tafereel van een brandende beer. De dorpelingen zullen Christian op het einde letterlijk in de huid van een beer laten kruipen wat doet denken aan het dertien jaar oude The Wicker Man. De heidenen winnen het op het einde van de 'christian'. Een meerwaardezoeker ziet daar vast een extra laag in.

Zowel Josh als Christian vragen hoe het zit rond incest in zo'n kleine commune. De ene krijgt het antwoord dat enkel neven en nichten met elkaar de lakens mogen delen, maar dat ook goedgekeurd moet worden terwijl er om de zoveel tijd ook buitenstaanders binnengebracht worden om kinderen te verwekken. De ander krijgt te horen dat er soms bewust gekozen wordt voor incest zodat het resultaat ervan, in dit geval een misvormde mens, heel vrij en openlijk zijn of haar versie van hun Bijbel, de Rubi Radr kan schrijven. Een schrift dat onaf is, want de laatste bladzijden zijn leeg. Een schrift waar ook verklad in te zien is en door de lezer 'geïnterpreteerd' moet worden.

Dat er de ganse tijd daglicht schijnt en het nooit donker wordt, bezorgt naast het feit dat de gasten allemaal in een grote slaapzaal slapen met zo goed als geen privacy een beklemmend gevoel. Dani en co voelen terecht dat ze bijna constant in de gaten gehouden worden. Dat in combinatie met de gebeurtenissen die ze niet lijken te kunnen plaatsen, zorgt ervoor dat slapen zo goed als onmogelijk wordt ook al omdat er een baby constant weent. Dani vraagt dan ook altijd een slaappil aan Josh.

'The sun ain't gonna shine (anymore) van Frankie Valli horen we tijdens de end credits. Die song contrasteert erg fel met de kleur en toon van deze film waar constant de zon schijnt. Net die tegenstelling, de witte op het eerste zicht hemelse omgeving waar gruwelijke zaken gebeuren bij daglicht, maakt van Midsommar een intrigerende break upfilm.

< Bert Hertogs >